

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ПЛАНУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Довженко В. А.,

к.е.н., доцент,

Свиридов О. І.,

здобувач освітнього ступеня магістр,
Поліський національний університет, Україна

Постановка проблеми. Якість соціально-економічного розвитку регіонів забезпечується впровадженням принципів стратегічного планування в усі сфери регіонального управління. Вирішення проблем залучення інвестиційних ресурсів у розвиток регіонів України вимагає цілеспрямованих дій щодо підвищення їх інвестиційної привабливості і висуває особливі вимоги до регіональних систем управління інвестиційною діяльністю. Це вимагає удосконалення практики управління інвестиційною діяльністю в регіоні та посилення стратегічної спрямованості інвестиційних проектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні присвячено теоретико-методологічні дослідження та практичні рекомендації таких науковців: М. Вихор, А. Карпенко, Н. Коваль, М. Кондрашова, Т. Кришталь, О. Підвальна, С. Савелко, О. Шемігон та ін. У ряді досліджень вказується на важливість та, водночас, недосконалість системи управління інвестиційною діяльністю в регіонах. Тому потребують подальшого вивчення питання що стосуються інструментів публічного управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні.

Мета, завдання та методика досліджень. *Метою дослідження є обґрунтування інструментів публічного управління інвестиційною діяльністю в процесі планування соціально-економічного розвитку регіону.* Досягти мети дослідження вдалось виконавши такі *завдання*: визначити значення інвестицій для соціально-економічного розвитку регіонів; проаналізувати сучасний рівень інвестиційної діяльності на рівні регіону; обґрунтувати сукупність заходів, які мають реалізовувати органи регіонального управління для формування та ефективного використання інвестиційного потенціалу. В процесі дослідження було використано методи: формалізації, абстрагування, індукції, дедукції, аналізу, синтезу та системного підходу.

Результати досліджень. На регіональному рівні інвестиції створюють сприятливі умови для підвищення якості життя населення і підвищення рівня конкурентоспроможності територій. Внесок інвестицій в розвиток територій визначається ефектом, який вони формують в економіці регіону, зокрема, досягнення високого рівня економічної самостійності регіону; забезпечення збалансованого розвитку галузей регіональної економіки та стійкого розвитку регіону в цілому; створення оптимальних умов щодо впровадження результатів інтелектуальної праці у виробничі процеси; підвищення якості та конкурентоспроможності товарів і послуг, що виробляються в регіоні; підтримка зайнятості населення.

Ефективність інвестиційної діяльності на регіональному рівні залежить від сформованості й дієвості системи стратегічного інвестиційного планування та її відображення в процесах регіонального стратегічного планування. Водночас регіональні інвестиції сприяють вирівнюванню соціально-економічного розвитку регіонів, формують однакові стандарти якості життя населення в розрізі регіонів, а отже є важливими для держави в цілому.

Статистичні дані свідчать про стійку тенденцію до зростання обсягів інвестицій в основний капітал в Житомирській області протягом останніх десяти років (рис.).

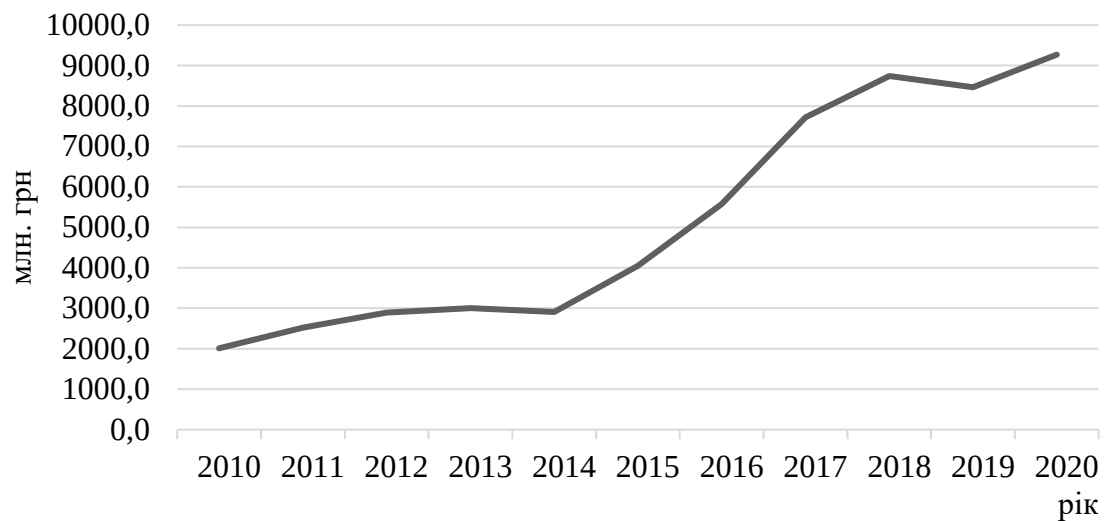

Рис. Динаміка обсягу капітальних інвестицій в Житомирській області

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України.

У 2020 р. порівняно з 2010 р. обсяг капітальних інвестицій в Житомирській області зріс у 4,6 рази, що у порівнянні із загальноукраїнською тенденцією (зростання у 2,8 рази) є гарним показником. До 2014 р., в якому обсяг інвестицій зменшився на 3,3%, темпи зростання обсягів інвестицій були помірними. Починаючи з 2015 р. почала формуватися тенденція до прискорення динаміки інвестицій в області. Однак, в останні роки темпи зростання регіональних капітальних інвестицій знизились: так, у 2018 р. обсяг капітальних інвестицій зріс у порівнянні з 2017 р. на 13,2%, у 2019 р. спостерігалось скорочення обсягу інвестицій на 3,2%, а в 2020 р. – знову зростання на 9,5%. Найбільш впливовими факторами на динаміку інвестицій можна виділити погіршення фінансових умов інвестиційної діяльності, політична та економічна нестабільність, зовнішні відносно регіону фактори. Найбільш привабливими для інвестицій в 2020 р. в Житомирській області були сільське, лісове та рибне господарство (21,5% всього обсягу регіональних інвестицій), промисловість (29,8%), державне управління, оборона і обов’язкове соціальне страхування (30,3%).

Публічне управління інвестиційною діяльністю регіону можна розглядати як сукупність заходів, що реалізуються на рівні окремої території. Ці заходи повинні сприяти мобілізації інвестиційних ресурсів і чіткому визначенню напрямів їх ефективного використання в межах стратегічних цілей розвитку регіону. Водночас, діяльність органів регіонального управління повинна спрямовуватись на використання соціально-економічного потенціалу регіону та досягнення цілей його розвитку.

Стратегічною метою інвестиційної діяльності регіону є стимулювання інвестиційної активності і підвищення інвестиційної привабливості території. Тому діяльність органів публічного управління в регіоні повинна бути спрямована на вирішення таких завдань: формування інфраструктури

регіонального інвестиційного ринку, залучення додаткових позабюджетних джерел інвестування, контроль за ефективністю використання регіональних і залучених ресурсів під час реалізації інвестиційних проєктів.

Для досягнення поставлених цілей та виконання завдань передбачається система заходів фінансової та нефінансової підтримки інвестиційної діяльності. Основні форми фінансової підтримки інвесторів передбачають державні гарантії інвесторам в розрізі регіонів, бюджетне кредитування, бюджетне інвестування, інвестиційні субсидії і субвенції, інвестиційні податкові пільги (загальнодержавні і регіональні), пільгові умови оренди майна, що є власністю регіону. Основними формами нефінансової підтримки інвестиційної діяльності в регіоні є організація і проведення наукових, просвітницьких, навчальних, тренінгових заходів у сфері інвестиційної діяльності, надання інформаційної і організаційної допомоги при підготовці регіональних інвестиційних проєктів.

Організація планування інвестиційної діяльності в регіоні може відбуватись у такій послідовності:

1. Аналіз соціально-економічного розвитку регіону та визначення сфер інвестування.
2. Ідентифікація факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, що визначають інвестиційний клімат в регіоні.
3. Обґрунтування стратегічних цілей інвестиційної діяльності в регіоні.
4. Визначення напрямів інвестиційної політики в регіоні.
5. Розробка заходів щодо реалізації інвестиційної політики в регіоні.
6. Оцінка результативності заходів інвестиційної політики в регіоні.

Напрями інвестиційної діяльності реалізуються у формі інвестиційної політики регіону. Основні інструменти регіональної інвестиційної політики включають регіональні інвестиційні програми; пільгове кредитування інвестиційних проєктів; бюджетне інвестування; систему податкових пільг інвесторам; інформаційну та організаційну підтримку інвесторів; укладання інвестиційних угод та контрактів тощо. Механізмами реалізації заходів інвестиційної діяльності є державні, регіональні та галузеві програми; інструменти державно-приватного партнерства; сукупність заходів державної підтримки інвесторів на регіональному рівні та ін.

Висновки. Отже, перспективним напрямом публічного управління інвестиційною діяльністю в регіонах України є формування диференційованої системи впливу на їх інвестиційну привабливість з врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку. В інвестиційно привабливих регіонах виправданими є такі заходи: скорочення адміністративних бар'єрів в процесі реалізації інвестиційних процесів; оптимізація процедур доступу до інфраструктури; формування відповідної податкової політики; координація супроводу інвестицій та захист прав інвесторів. В менш привабливих для інвесторів регіонах більш прийнятними є заходи фінансової підтримки, а саме – надання дотацій і субсидій з державного та регіонального бюджетів, гарантії

інвесторам при отримання кредитів, виплата інвестиційних премій за створення інфраструктурних об'єктів тощо. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості та рівня соціально-економічного розвитку регіонів України.

Список використаних джерел

1. Вихор М.В., Коваль Н.В., Шемігон О.І. Інвестиційний паспорт як інструмент інвестиційної політики на місцевому та регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 2. С. 3-7
2. Довженко В. А., Дзюба І.С. Реалізація інструментів публічного управління в умовах реформи децентралізації. *Актуальні проблеми соціального управління в Україні за умов глобалізації: зб. наук. робіт / за ред. Т. В. Семенюк, С. М. Коляденко, Н. П. Павлик*. Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2017. С.29-31.
3. Довженко В.А., Русак О.П., Золотницька Ю.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення прогнозування і планування соціально-економічного розвитку територій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 6. С. 103–108.
4. Кришталь Т.М., Лаглер К., Підвальна О.Г. Інвестиційний потенціал регіону як основа забезпечення його сталого розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2018. №5. С. 13-18.
5. Коваль Н.В. Формування та реалізація регіональної інвестиційної політики у сучасних умовах. *Сучасні тенденції розвитку регіонів та галузей народного господарства: монографія / Нац. металург. академія України; за заг. ред. Л.М. Савчук, Л.М.Бандоріної*. Дніпро: Пороги, 2018. С. 46-57.
6. Качний О.С. Шляхи вдосконалення системи планування соціально-економічного розвитку регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 4. С. 109–111.